

УДК 37:78:908 (477.43/.44)

М. В. Вацьо,
доцент кафедри
мистецької підготовки
дошкільної та початкової освіти,
Вінницький державний
педагогічний університет
ім. М. Коцюбинського,
м. Вінниця
M. Vatsyo
Associate Professor of the Department
artistic training
pre-school and elementary education
Vinnitsa State Pedagogical University
them M. Kotsyubinsky,
Vinnytsya

Методичні підходи до застосування народно-пісенного фольклору Поділля у фаховій підготовці майбутніх вчителів

У статті досліджено та проаналізовано музично-естетичне виховання учнів та молоді. Зазначається, що осягнення нового неможливо без урахування надбань усього багатвікового минулого. Досліджуються педагогічні умови в успішній реалізації вивчення музичного краєзнавства Поділля в музично - естетичному вихованні дітей та молоді.

Ключові слова: *музичне краєзнавство, краєзнавство, музично - естетичне виховання, Поділля, композитори Вінниччини.*

The article deals with the analysis and research of musical and aesthetic education of students and young people. It is noted that the comprehension of the new is impossible without taking into account the achievements of the centuries-old past. The pedagogical conditions in the successful realization of the study of musical regional studies of Podillia in the musical and aesthetic education of children and youth are researched.

Key words: *music regional studies, regional studies, musical and aesthetic education, Podillya, composers of Vinnytsya*

Постановка проблеми. Сучасний період відродження України, її державності, економіки, науки та культури, її освіти, особливо в умовах євроінтеграції до освітнього простору, вимагає зміни поглядів на освіту, ставить нові завдання щодо виховання особистості.

Велике значення сьогодні закономірно надається національному вихованню, головною метою якого є набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення

високої культури взаємин, формування у підростаючого покоління рис громадянина України, розвиненої духовності, моральної, правової, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури.

Важливе місце у системі національного виховання посідає реалізація краєзнавчого підходу в умовах здійснення особистісно-орієнтованого навчання та організації навчально-виховного процесу в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах.

Музична культура рідного краю – це система досягнень у сфері музичної творчості, виконавства та освіти, а також рівень освіченості людей краю в галузі музичного краєзнавства.

Сьогодні накопичено значний краєзнавчий та архівний матеріал, який засвідчує, що з Поділлям пов'язане життя і діяльність багатьох митців – композиторів, музикознавців, етнографів, музикантів, співаків і виконавців.

Аналіз останніх наукових публікацій. Важливі аспекти розвитку музичної освіти і виховання в Україні розглянуті у дослідженнях науковців: С. Горбенка, Н. Гуральник, С. Миропольського, О. Михайличенка, А. Растригіної, О. Ростовського, Т. Танько, В. Черкасова, К. Шамаєвої.

Питання краєзнавства як необхідного компонента виховання та навчання молоді містяться у дослідженнях вчених, зокрема: А.І. Верби, С.М. Голіціна, В.В. Дранішнікова, П.В. Іванова, А.П. Клімової, В.М. Кулікова, В.Г. Ліпінака, Є.Г. Рябова, Н.В. Рубанової та ін.

Поділля – історично, географічно і соціально обумовлений культурний феномен. Його музичну культуру доладжують сучасні науковці. Серед дослідників музичної культури Вінниччини можна виділити фахівців з питань регіонального музикознавства (Л. Баженов, І. Юдкін-Ріпун), музичного мистецтва (Л. Архімович, Т. Булат, М. Гордійчук, Н. Горюхіна, М. Грінченко, А. Завальнюк, М. Загайкевич, Л. Пархоменко), музичного джерелознавства (Л. Корній), та багатьох інших, менш відомих дослідників.

Довідник «Вінниччина фольклорна» упорядник А.М. Подолинний – одна з перших видань про збирачів фольклору, які народилися чи жили, й працювали в подільському краї. У вступній статті вміщена інформація про фольклорні та фольклорно-етнографічні ансамблі, яких на Вінниччині близько 300.

На основі архівних документів в статті науковця А.М. Тростогон «Родіон Скалецький – видатний культурний діяч Поділля» розглядається тернистий життєвий та творчий шлях відомого композитора, фольклориста, хорового диригента, педагога Р.А. Скалецького.

Науковець М. А. Печенюк в статті «Музично-творча діяльність митців Поділля – сучасників Ференца Ліста» розглядає творчість митців Подільського краю, які проживали у другій половині XIX – на початку XX сторіччя,

творчість яких збігається з періодом перебування на Поділлі композитора і піаніста Ференца Ліста.

Мета статті: дослідити педагогічні умови в успішній реалізації вивчення музичного краєзнавства Поділля в музично - естетичному вихованні дітей та молоді.

Виклад основного матеріалу. Естетичне виховання молоді є на сьогодні одним з актуальних завдань педагогічної науки. Проблема естетичного виховання в естетико-педагогічному аспекті широко репрезентована в спадщині видатних українських педагогів та діячів освіти – Е. Водовозової, П. Каптерева, С. Лисенкової, С. Русової, Є. Тихеєвої, К. Ушинського. Філософсько-естетичні аспекти цієї проблеми розглядаються в наукових працях Ю. Борева, І. Гончарова, М. Киященка, В. Ядова. Таким чином, більшість дослідників вважають, що система естетичного виховання пов'язана із формуванням естетичних і духовних потреб та інтересів особистості, що розвивається. Соціум, природа, література, образотворче мистецтво, музика, кіномистецтво, театр – ось ті чинники, які активно впливають на формування особистості молодших школярів [1, с. 15].

У сучасному розумінні суті естетичного виховання складовою цього процесу є формування естетичних потреб, здатності брати участь у створенні краси в житті і мистецтві.

Структурними компонентами естетичного виховання є естетичні почуття, естетичні оцінки, естетичне сприйняття, естетичне судження, естетичні смаки та ідеали, естетичні потреби, естетична діяльність і творчий потенціал. Вони визначаються розумовою, моральною, емоційною, духовною діяльністю людини й зумовлюють істотні зміни в її світосприйнятті, переконаннях, поведінці, сприяють естетичній діяльності особистості, розвитку її творчих сил та здібностей відповідно до об'єктивних законів розвитку краси.

Велике значення сьогодні закономірно надається національному вихованню, головною метою якого є набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування у підростаючого покоління рис громадянина України, розвиненої духовності, моральної, правової, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури.

Важливе місце у системі національного виховання посідає реалізація краєзнавчого підходу в умовах здійснення особистісно орієнтованого навчання та організації навчально-виховного процесу в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах.

Краєзнавство зберігає історичний досвід поколінь, органічно поєднує минуле, сучасне та майбутнє, досліджує праякоріння й джерела української

духовності, національної ментальності. Вивчення історії та культури «малої батьківщини» складає уявлення про долю нації; лише через місцевий, регіональний патріотизм виростає патріотизм всеукраїнський. Музичне краєзнавство є складником мистецького краєзнавства, що входить до системи краєзнавчих наук. Як зазначає дослідник Ю. Є. Юцевич: «Сутність «музичного краєзнавства» визначається як вивчення музичної культури регіону, області, міста, місцевості з метою виявлення її специфіки та закономірностей утворення, функціонування та розвитку» [9, с.154]

Ефективність професійної підготовки вчителя до викладання народно-пісенного фольклору Поділля може бути досягнута в тому випадку, якщо буде розкрито сутність народної творчості через історично сформовану системну сукупність його ознак як виду мистецтва; реалізована спадкоємність провідних дидактичних положень і загальних принципів регулювання музичної культури Поділля; розроблена модель діалогічної взаємодії індивідуальної і народної поезики, що забезпечує осягнення художньо-образного змісту народно-пісенної творчості Поділля яка динамічно розвивається.

Вивчення народно-пісенного фольклору рідного краю – важливий елемент навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах. Знання особливостей історії, розвитку музики, біографії композиторів рідного краю дає можливість ефективніше формувати знання та уявлення про свій край. Вони є засобом конкретизації особливостей та закономірностей, які вивчаються в інших шкільних предметах. Із всебічного вивчення під керівництвом учителя природних, соціально-економічних та історичних умов рідного краю (села, району, міста, області, макрорайону школи), тобто з краєзнавства, починається українознавство. У краєзнавстві, як комплексній науковій галузі, закладено великий навчальний, виховний і розвивальний потенціал. Багатогранне й різноманітне життя рідного краю дає невичерпний цікавий наочний матеріал для навчання і виховання дітей, допомагає поєднувати теорію з практикою, конкретизувати найскладніші абстрактні поняття, зробити їх дохідливішими, більш життєвими.

Ознайомлення студентів з музичною культурою Поділля на основі застосування методів і прийомів краєзнавчих наук спрямовує на формування у них системи професійної компетентності як у майбутніх музикантів-педагогів та дослідників і пропагандистів культури рідного краю.

У результаті вивчення музичного краєзнавства Поділля майбутні вчителі отримують наступні знання: процес становлення, періодизації та еволюції музичної культури Поділля; історичний розвиток мистецтва краю та митецьких процесів; специфіку музичного життя краю; творчість композиторів, виконавців та діячів мистецтва Поділля; основні форми музичного виконавства

Поділля; види та жанри мистецтва особливості його художньо- образної мови, художньо-естетичних понять і категорій на прикладі музичної культури Поділля; місце музичної культури краю у розвитку української музичної культури в історичному та загальнокультурному контексті; навчаються використовувати знання у фольклорній практиці та музично-краєзнавчій пошуковій діяльності; виконують дослідницькі завдання на основі архівних джерел, аналізують періодичні видання; здійснюють аналіз творів мистецтва митців краю; працюють з навчальною, науковцю, методичною, довідковою, енциклопедичною, педагогічною літературою, історичними, музикознавчими джерелами; використовують здобутий досвід у самостійній діяльності з популяризації музичної культури краю згідно з універсальними загальнолюдськими естетичними цінностями та власними цінностями й духовно-світоглядними позиціями.

Формування професійної діяльності засобами народнопісенної творчості Поділля найефективніше відбувається за дотримання наступних педагогічних умов: створення в процесі навчання етно- культурного освітнього середовища; активізації музично-виконавської діяльності майбутніх учителів мистецьких дисциплін з широким використанням народнопісенної творчості Поділля; стимулювання прояву особистих творчих здібностей студентів у процесі залучення до самостійної музично-педагогічної діяльності на матеріалі народнопісенної творчості Поділля; педагогічно раціонального використання народнопісенної творчості Поділля у всіх видах фахової підготовки майбутнього вчителя.

Народно - пісенний фольклор надає широкі можливості для творчої самореалізації майбутнього фахівця у різних видах педагогічної та музично-творчої діяльності, тобто можливість показати себе у одному або комплексі видів діяльності, розкрити будь-які із своїх здібностей: загальних чи спеціальних.

Краєзнавством називають всебічне наукове вивчення певної території країни (краю). Термін «край» використовують у таких значеннях: великий регіон, що складався як історико-географічна територія (наприклад, Вінниччина, Поділля, Галичина, тощо); адміністративно-територіальна одиниця (наприклад, Вінницька область, Львівська область тощо); окреме місто, село, селище.

Музичне краєзнавство дуже тісно пов'язано з краєзнавством педагогічним, які вивчають історію становлення і розвитку музичної освіти в певному регіоні, педагогічні погляди та ідеї вчених, педагогів, мистецтвознавців. До того ж педагогічне краєзнавство висвітлює питання педагогічної культури і освітніх процесів краю, регіону.

Матеріали музичного краєзнавства можна використовувати у навчально-виховному процесі на багатьох предметах з музичної підготовки, а саме: в якості репертуару для фольклорних (дитячих) ансамблів при проходженні педагогічної практики у школі; як матеріали для «розшифрування» та аналізу пісень з предметів «Українська пісенна творчість Поділля», «Аналіз музичних форм народно-пісенної творчості Поділля». Такий матеріал також корисно використовувати для розвитку творчих здібностей (створення обробок, аранжування, акомпанементу, підголосків до народних мелодій) тощо.

Надзвичайно корисним на заняттях з «Музичної літератури» та «Постановки голосу» буде вивчення біографічних даних та творчості відомих композиторів Поділля.

Одним із актуальних завдань сучасної національної школи є залучення її вихованців до вивчення культурного надбання українського народу.

Розвиток зацікавленості учнів музичним мистецтвом рідного краю, посилення його виховного впливу вимагають від майбутнього вчителя знання свого предмета й особистісно-орієнтованого підходу в процесі навчання. Найважливішим завданням шкільної музичної освіти є формування музичної культури учнів, тому що сучасний учень не пасивний, а активний слухач, який виявляє свою зацікавленість, потреби і смаки у музичному мистецтві.

Невичерпну скарбницю української національної культури складає музична спадщина Поділля. Подільський край багатий музичними традиціями. У Кам'янці-Подільському, який упродовж багатьох століть набув слави культурної столиці Поділля, шліфувалася майстерність багатьох музикантів. Пісенний край завжди приваблював композиторів, фольклористів. Відомо, що записував народні пісні подільського краю Т.Г. Шевченко, який побував на Поділлі у складі Тимчасової Археологічної комісії для виявлення, збирання і публікації історичних документів, старожитностей, фіксації в малюнках пам'яток старовини (1846 р.) [6, с. 51].

Цікавим є той факт, що майже водночас (1847 р.) з Кобзарем на Поділлі, і саме у Кам'янці, на гастролях побував Ференц Ліст. Про це писав у своїй монографії доктор мистецтвознавства В. Іванов: «Так, за «дідівськими» переказами дізнаємося, що в 1647 році у будинку біля ратуші зупинявся угорський композитор і піаніст-виконавець Ференц Ліст, який проїжджав тоді через Кам'янець і навіть грав перед слухачами на фортепіано» [4, с. 5].

Говорячи про фольклорний напрямок розвитку музики на Вінниччині, не можна не згадати про Г. Танцюру, Н. Присяжнюк, І. Гурина і М. Мицика. Вони – яскраве відображення традиційної української музики на Поділлі, а також музичного життя періоду першої світової війни в нашому місті. Діяльність даних фольклористів спрямована до народних витоків та відображає

особливості народного життя. На відміну від європейської лінії розвитку, вони подарували культурі Вінниччини хоровий спів та заглиблення в поліфонічне багатоголосся, що згодом подарувало славу іншим місцевим композиторам. Для Вінниччини характерним є підголосково-поліфонічне, гомофонно-гармонічне та мішане багатоголосся. Усі голоси є мелодично виразними, широко застосовується принцип варіативності.

«Нещодавно за допомогою вивчення архівів було підтверджено факт проживання на території Вінниччини, а також концертної діяльності в нашому рідному місті А. Гуммеля, оперної співачки М. Шекун-Коломійченко, декілька концертів видатного співака Л. Собінова; важливими були виступи Єврейського народного хору імені І. Переца, російсько-українського хорового колективу імені І. Кедріна, діяльності капел під керівництвом Д. Клевчука та Р. Скалецького. Вважається, що багато виступів та концертів були зумовлені активною діяльністю на території Вінниччини товариства «Просвіта», що зробила значний внесок в історію української культури» – вважає науковець Т. В. Публіка [8, с. 248].

Все вище сказано дає можливість залучення студентів в навчально-дослідну та пошукову діяльність з урахуванням індивідуальних особливостей. Організація позаурочної виховної роботи краєзнавчої спрямованості може проходити із застосуванням індивідуальних і групових форм роботи. Найбільш ефективними формами роботи в даному напрямку можуть бути діалогові - круглий стіл, дискусії, дебати та ін.

Поділля – батьківщина славетних музикантів минулого і сучасності: Л. Липковської, З. Рибчинської, Л. Сироти, народних артистів України –диригента оркестру народних інструментів України В. Гуцола, диригента хору Національного радіо Л. Шавловської, співаків Кондратюка, В. Зінкевича, М. Гнатюка, В. Степової, молодих виконавців, лауреатів багатьох мистецьких – скрипаля Т. Яропуда, піаністів І. Алексійчук, Ю. Кота та багатьох інших.

Пісенна народна творчість подолян завжди привертала до себе увагу фольклористів, композиторів. Народну пісенну творчість тут вивчали Суданський, М. Коцюбинський, П. Чубинський, П. Тадура, О. Маркевич. А. Свидницький, А. Димінський, К. Квітка, М. Стельмах, а також композитори - М. Леонтович, З. Заремба, К. Стеценко, Я. Степовий, Ф. Колесса. Р. Скалецький та ін.

Отже, можна застосувати цей матеріал до підготовки і проведені круглих столів з таких тем як: «Деякі питання музичної освіти на Поділля від XVIII століття до наших днів», «Народна пісня Поділля і її роль у формуванні музичної культури молоді», «Фольклорна спадщина Вінниччини».

Особливої актуальності набуває пісенний фольклор, безпосередньо пов'язаний із мовою, історією, краєзнавством, родинознавством тощо.

Ефективність опанування музичним фольклором залежить не лише від його вивчення, а від емоційного переживання творів фольклору, обрядів, звичаїв тощо, тобто тут дуже важливе значення має чуттєвий аспект. Саме з цією метою розроблено практично-лабораторні заняття для студентів.

Дослідженням, збиранням і записом кращих музичних зразків пісенності на Поділлі займалось багато мистецтвознавців, музикантів, фольклористів, педагогів музичного мистецтва старшого покоління (Гнат Танцюра, Явдоха Зуїха, Настя Присяжнюк (1894 – 1984), Антон Димінський (1829 – 1905), Кость Широцький (1886 – 1919), Степан Руданський (1834 – 1871), Антон Коціпінський (1816 – 1866), Михайло Завадський (1828 – 1887 рр.). Микола Леонтович (1877 – 1921) та багато інших, які не тільки збирали народні музично-пісенні зразки, але й на основі національної культури створювали власні артефакти, проводили плідну музично-педагогічну діяльність. Музично-пісенний фольклор у ХХ ст. записували і опрацьовували К. Стеценко, К. Квітка, В. Харків, М. Гайдай, Скалецький, М. Руденко, М. Шубравська, В. Косаківський, Т. Стан, В. Сторожук, Н. Дудар, О. Ткач, Є. Олендра, С. Нагорний. Видатний український композитор і музичний педагог М. Лисенко здійснив обробку кількох подільських мелодій і наспівів сольного та хорового співу [3, с. 105].

Українську фольклорну скарбницю збагатив і сільський учитель, подолянин Гнат Танцюра, який плідно працював над записами та збереженням усної народної творчості другої половини ХХ ст.

Центральне місце у фольклористичній спадщині Г. Танцюри, без сумніву, займають записи Явдохи Зуїхи. На основі тисяч аркушів, акуратно списаних каліграфічним почерком збирача, нахиленим у лівий бік, Вікторія Юзвенко, Михайло Яценко та Зоя Василенко підготували книгу «Пісні Явдохи Зуїхи», до якої ввійшло 925 народних пісень. Дослідження цієї пісенної монографії села Зятківці вчені ставлять у ряд найкращих у нашій країні праць, побудованих на фольклорному матеріалі одного осередку чи носія [7, с. 13].

У рукописній спадщині збирача помітно виділяється оригінальна праця «Весілля в селі Зятківцях» - ґрунтовний і всебічний опис весільного обряду з іграми, піснями (їх 800). записом інструментальної музики (144 танці).

Отже, використовуючи цей матеріал можна залучати студентів як до різних дослідницьких проектів за такою тематикою: «Народні пісні с. Зятківці», «Музично-пісенний фольклор Поділля ХХ століття і методика навчання дітей народному співу», «Музичне виховання молодших школярів на уроках музичного мистецтва на матеріалах дослідників подільського пісенного

фольклору», «Фольклор Поділля і його використання на уроках музичного мистецтва як одна з форм виховання національної музичної культури».

В вищих навчальних закладах можна організувати наукові гуртки «Музичні традиції та інновації Поділля». Направляти діяльність студентів до самостійної наукової творчості: вчити працювати з науковою літературою, набувати навичок критичного відбору і аналізу необхідної інформації. Теми для дослідження можна пропонувати студентам в гуртку: «Музична культура Поділля ХХ століття », «Композитор і музичний педагог М. Лисенко», «Розвиток музичного театру на Поділлі », «Настя Присяжнюк – збирач пісенного фольклору Поділля».

Однією з педагогічних умов ефективного народно-пісенного фольклору Поділля у фаховій підготовці майбутніх вчителів є створення і впровадження електронного освітнього ресурсу «Музично-педагогічне краєзнавство Поділля» для професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Можна разом зі студентами створити електронний освітній ресурс «Музично-педагогічне краєзнавство Поділля», який призначений для студентів, викладачів дитячих музичних шкіл, шкіл мистецтв, педагогічних коледжів, музичних керівників та любителів музичного мистецтва.

На головній сторінці цього ресурсу можна визначити музично-педагогічне краєзнавство Поділля і предмет його вивчення. Ресурс може містити теоретичний матеріал, який розкриває музично – педагогічне краєзнавство Поділля, історичний пісенний матеріал Поділля, професійну музичну освіту, творчий шлях видатних дослідників фольклору Поділля, діяльність музичних театрів Подільського краю.

Історична довідка може характеризувати, музичну культуру Поділля, пісенну народну творчість Подільського регіону, сучасний стан народно-пісенної культури Подільського краю, художню самодіяльність, творчість сучасних музикантів, виконавців.

Інформація про історію та розвиток народного пісенного фольклору може знайти з діяльністю дослідників Подільського пісенного фольклору та використання цього матеріалу під час практики майбутніх вчителів.

Музично-етнографічна практика – це напрям дослідницької, пошукової, збирацької діяльності, куди входять історико-етнографічний та музично-культурологічний аспекти. Сутність музично-етнографічної практики полягає у вивченні витоків і надбань загальної та музичної культури певних локальних груп населення, опису їхнього світогляду, традицій, культурно-побутових зв'язків та музичних явищ.

Разом з курсом лекцій і практичними заняттями по вивченню народно-пісенного фольклору Поділля студенти проходять фольклорну практику, яка

покликана сприяти більш глибокому вивченню народної пісенної творчості регіону і ширше – більш успішній підготовці майбутніх вчителів.

Метою фольклорної практики є закріплення знань, отриманих на заняттях з пісенної народної творчості Поділля, формування у майбутніх вчителів уміння працювати з місцевим матеріалом в рамках викладання регіонального компонента.

Основні завдання практики:

1) навчальна – практика повинна сприяти розширенню і поглибленню знань студентів з пісенної творчості Поділля;

2) професійна – в ході практики у студентів необхідно виробити основні навички роботи збирача пісенного фольклору;

3) наукова – перебування на практиці має допомогти студентам, які зацікавились збиранням і вивченням фольклору регіону, зробити перші самостійні спостереження над його існуванням і зібрати і обробити по можливості цінний для науки пісенний фольклорний матеріал Поділля.

Крім того, фольклорна практика має велике виховне значення: вона пробуджує більш глибокий інтерес до історії народу, його культури, побуту, надає певним чином впливати на естетичні смаки збирачів

Фольклорна практика може проходити в різній формі: на виїзді або стаціонарно. У першому випадку її програму визначає керівник групи, у другому – студент отримує індивідуальне завдання, в якому враховуються специфіка місцевості, ступінь вивченості пісенного фольклорного репертуару даного району, умови збирання. Однак принципи збиральної роботи залишаються єдиними для будь-якої форми практики.

Під час фольклорної практики студенти виступають в якості збирачів фольклору, які володіють необхідною науковою підготовкою фольклориста-дослідника.

Під час практики студенти вивчають фольклор, вчать застосовувати методики експериментального дослідження, збирати, аналізувати, узагальнювати матеріал; набувають навичок фольклористичної роботи.

Актуальність уведення краєзнавчого підходу до музично-естетичного виховання студентської молоді визначається запитом сучасного суспільства на професійну підготовку фахівця, компетентного у сфері етнокультурних процесів.

Методика розвитку музично-естетичного виховання студентської молоді передбачає такі традиційні форми роботи, як лекції, бесіди, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні та творчі завдання, наукове проектування, аналіз музичних творів, а також безпосереднє занурення в культурний простір

краю (екскурсії в музеї, відвідування концертів з їх наступним обговоренням, фольклорна практика).

Дослідник українського музичного фольклору – В.Д. Губ'як, зазначає: «Краєзнавство, фольклор рідного краю є порядунком у вихованні учнів і студентів, зціленням ран нашої бездуховності» [2, с. 9].

Висновки дослідження. Таким чином, музично-педагогічне краєзнавство Поділля ґрунтується на музикознавстві, теорії та методикі освіти, краєзнавчому матеріалі, освоєння якого направлено на продуктивну професійну підготовку, активну пошукову та просвітницьку діяльність студентів.

Вивчення народно-пісенного фольклору Поділля невід'ємно від активної пошукової діяльності студентів, а саме: збір фольклорного матеріалу, пошук фольклорних збірок та видань, історичних відомостей, праць, нарисів відомих земляків краю, цікавих публікацій місцевої преси, біографічних та етнографічних довідок тощо. Пізнавальний інтерес та творчий характер проведення занять спонукає студентів до активності в краєзнавчій роботі. Творчі завдання, інтерактивні (діалогові) індивідуальні та групові методи і форми краєзнавчої роботи забезпечують їх активну пізнавальну позицію.

Музично-педагогічне краєзнавство Поділля, займаючи в системі професійної підготовки майбутнього вчителя особливе місце, допомагає студенту проводити цілеспрямовану та систематичну спільну діяльність з вивчення витоків, традицій, звичаїв та особливостей пісенної народної творчості Поділля, жанрів пісенних творів та музичних інструментів, творчості композиторів, виконавців, дослідників, аналізу їх професійної діяльності, музичних, педагогічних професійних і додаткових освітніх установ і сучасного культурного середовища (Фестивальний рух, самодіяльні та професійні конкурси, діяльність творчих колективів регіону).

Історія пісенної культури Поділля є однією із невід'ємних складових частин історії України. Вивчення і наукового осмислення вимагають не тільки мистецькі процеси, які відбувалися чи відбуваються на теренах усієї України, але і ті художні явища, що залишили помітний слід на регіональному рівні. Музично-краєзнавчий матеріал допомагає учням та молодді познайомитися з музичним фольклором Поділля; з життям і творчістю видатних музикантів, які тим чи іншим чином пов'язані з ним; з життям і творчістю видатних подільських музикантів; з історією музичних навчальних закладів і установ культури краю; з музикантами Поділля; з музичною культурою краю.

Перспективи подальших розробок. Проблема естетичного виховання дітей та молоді засобами подільського пісенного фольклору лишається вивченою недостатньо й потребує додаткових наукових пошуків та

експериментальної перевірки ефективності використання краєзнавчого матеріалу в школі та вищих навчальних закладах.

Список використаної літератури

1. Вацьо М. В. Український дитячий музичний фольклор у художньому розвитку молодших школярів: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів, напряму підготовки «Початкова освіта». / М. В. Вацьо. – Вінниця, 2015. – 120 с.
2. Губ'як В.Д. Виховання учнів на засадах народної творчості і фольклору./ В. Д. Губ'як // Рідна школа. – 1999. – № 11. – с.9-101
3. Домачук Л. Подільські фольклористи / Л. Домачук // Народна творчість та етнграфія, 2/ 2005 – С. 105-107
4. Іванов В.Ф. Тадеуш Ганицький (1844-1937). Монографія / В. Федорович Іванов. – Кам'янець на Поділлі – Миколаїв – Вінниця. – 2007. – С. 5
5. Іванов В.Ф. Тадеуш Ганицький (1844-1937). Монографія / В. Ф. Іванов. – Кам'янець на Поділлі – Миколаїв – Вінниця. – 2007. – С. 5
6. Печенюк М.А. Музично-творча діяльність мистців Поділля – сучасників Ференца Ліста / М. А. Печенюк // Актуальні питання мистецької педагогіки, випуск 1, 2011 – С. 51-53
7. Пісні Явдохи Зуїхи. Записав Гнат Танцюра: [До кн. увійшло 925 кращих пісень] / Упоряд., передм., прим.: В.Юзвенко, М.Яценко, З.Василенко; Відп. ред. О.Дей. – К.: Наук. думка, 1965. – 810 с
8. Публіка Т.В. Культурне життя на Поділлі в 20 – 30-ті роки ХХ ст. / Т. В. Публіка //Наукові записки ВДПУ імені М. Коцюбинського. Вип. 10. Серія: Історія. –Вінниця, 2006. – С. 248 – 252
9. Юцевич Ю. Є. Музика: словник-довідник. /Ю . Є. Юцевич – Тернопіль: Навчальна книга / Ю. Є. Юцевич – Богдан, 2003. – 352 с.

Вацьо Михайло Васильович- доцент кафедри мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти, факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв імені Валентини Волошиної, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Конт.телефон 0676085163

Електр.адреса mishavatsyo@gmail.com